

www.oljan.fo

Jan Müller

13 - 03 - 2012

Føroyingar eiga at geva Arktis ans

Skulu vit døma eftir teimum vitjandi í Norðurlandahúsinum í gjárkvøldið, so fyllur Arktis nógv í hjørtunum og hugaheiminum hjá føroyingum. Ikki færri enn 200-250 fólk høvdu leitað sær til fyrilesturin hjá kenda danska sjónvarpsjournalistinum, Martin Breum, sum snúði seg um framtíðina hjá nýggja heimspartinum Arktis og týdningin hon kann hava fyri eitt nú Ríkisfelagsskapin og harvið eisini Føroyar. (SÍ EISINI MYNDAFRÁSØGN Á HESI SÍÐUNI) Martin Breum megnaði at múlabinda lurtararnar í nærum trýggjar tímar við sínum væltalandi og skilagóða fyrilestri, sum m.a. byggir at drúgvtt kanningarareiði í Arktis og bókina hann hevur givið út um sama evnið. Oljan.fo fer at viðgera fyrilestur hansara í seinni greinum. Vit spurdu hann, hví føroyingar, sum búgva í útjaðaranum ella uttanfyri arktiska økið, skulu hava áhuga fyri Arktis? Martin Breum - -Tí gongdin í Arktis ávirkar Føroyar beinleiðis. Tær nýggju handilsruturnar fara at ávirka móguleika Føroya at fáa inntøkur við at veita tænastr til eina heilt nýggja ferðslu á heimskortinum millum norðurasia og norðureuropa, tvær av teimum mest dymisku regiónunum í heiminum. Eftirlitið við oljuídnaðinum og gongdin í oljuvinnuni fer at fáa týdning fyri eina av teimum mest týðandi vinnunum í Føroyum. Flestu av londunum í Arktis eru við í oljumeningini, har tað verða gjørdar nýggjar altjóða reglugerðir fyri leiting, útvinning og nýggjar strategiir, sum sjálvandi eisini fara at ávirka Føroyar og móguleikarnar hjá Føroyum í framtíðini. Fiskurin fer at verða ávirkaður av veðurlagsbroytingunum, og tað vita tær arktisku stjórnirnar. Tað merkir, at politikarar nú taka avgerðir um, hvussu Arktis skal innrættast í framtíðini. Og tað fær týdning fyri Føroyar. - Hvat kunnu føroyingar fáa burtur úr við at vera við í Arktis? Man kundi spurt, hvat hendir, um føroyingar gloyma, at teir eru ein partur av teimum arktisku samfeløgnum, sigur Martin Breum og heldur fram - Tað positiva er, at hetta

er ein unikur søguligur móguleiki hjá Føroyum at kunna vera við til at ávirka gongdina í hesum nýggja dynamiska heimsparti. Eg skal ikki yvirmeta týdningin Føroyar hava, tí Føroyar eru bara ein evarska lítil partur av tí arktisku heimsmyndini, men Føroyar eru ein partur av danska ríkisfelagsskapinum og hava móguleikan tann vegin at gera sína ávirkan galdandi. Martin Breum vísir á, at tá danski fortætisráðharrin Helle Thorning Smith varð á vitjan hjá Obama forseta í USA, var ein av týðandi spurningunum tey tosaðu um nettupp Arktis og framtíðin har. Tað snúði seg um, um tann danski herflotin kann brúka Thulestöðina, um hvat USA heldur um kinesiska leiklutin í Arktis men fyrst og fremst var tað eitt signal um, at Danmark varðveitir leiklutin sum ein arktisk tjóð, og tað merkir, at tað hevur týdning, at Danmark ger USA greitt, at landið framhaldandi er eigari av Grønlandi og Føroyum. Tað merkir meira og meira fyri donsku stjórnina, at man er ein arktisk tjóð í og við at man umsitur lond í Norðuratlantshavi. Og vóru Føroyar ein sjálvstöðug tjóð, so hevði tað verið enn meira týdningarmikið fyri Føroyar at vera vitandi um, hvussu man skal byggja upp alliansur og tryggja sær, at nýggjar altjóða avtalur verða innrættaðar, soleiðis at tær eisini tæna føroyskum áhugamálum. Hetta fer ikki minst at galda seg fyri oljumeningina í hesum partin av heiminum. Nógv skal vera uppá plass fyri, at oljuvinnan kann menna seg, og tað er ikki nakað, sum bara hendir isolerað í Føroyum ella aðrataðni. Her verður talan um bjarging og tilbúgving, um fylgisveinaeftirlit og mangt annað. Alt hetta ger, at Føroyar eiga at geva gongdini í Arktis ans og vera ein virkin partur av tí, sum fer at henda í hesum heimspartinum í framtíðini sigur Martin Breum.